پروژه درس مبانی برنامه سازی

تحليل اطلاعات پرواز

استاد: آقای علیرضا کدیور

راهنما: آقای علی غلامزاده

اعضای گروه:

زهرا سادات بحرى

امیرمهدی دهقان روزی

حمیدرضا نوری

مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی شریف نیمسال اول ۹۸-۹۸

هرست مطالب	3 6
ندمه	
زارش تقسیم کار	گز
صيف داده	نو
بلیت به روزرسانی	غاب
ضیح کدهای پایتون	
توضیح کد QualityQuality	
۷CleanFileExporter توضیح کد	
۷ E part کد	
توضیح کد سوال ۱	
توضیح کد سوال ۲	
توضیح کدهای سوال ۳	
توضیح کد سوال ۴	
توضیح کد سوال ۵	
توضیح کد سوال ۶	
توضیح کد سوال ۷	
زارش توصیفی از اطلاعات تجمیع کلان	گز
يفيت سنجى	کی
زارش تحلیلی و پاسخ به پرسشها	گز
پرسش ۱	
پرسش ۲	
پرسش ۳۳	
پرسش ۵ ۲۰	
. د ت پرسش ۶	
پرسش۷ (پرسش جدید مطرح شده)۲۹	
پرسان ۱ رپرسان ۱۰۰۰ سری ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰	

مقدمه

حتما شما نیز با هواپیما سفر کردهاید. اگر بخواهید همین لحظه اقدام به خرید یک بلیت هواپیما بکنید با انتخابها و نگرانیهایی مواجه میشوید که برای همهی ما آشنا است. دغدغههایی از جمله: هزینهی بلیت چقدر خواهد شد؟ بلیت کدام ایرلاین را تهیه کنم تا از کیفیت هواپیما و سفر اطمینان داشته باشم؟ کیفیت بالاتر معمولا با قیمت بیشتر همراه است، چقدر حاضرم پول بیشتری برای شرایط بهتر بپردازم؟

همچنین اگر در تعطیلات با هواپیما سفر کرده باشید، قطعا به این فکر کردهاید که چندماه زودتر بلیت خود را تهیه کنید چرا که بخاطر آمار زیاد سفر در تعطیلات ممکن است ظرفیت پروازها تکمیل شود و البته... شما هم حس میکنید سرویس های ارائه دهنده در زمان تعطیلات نوروز هزینههای خود را بالاتر میبرند؟

در این پروژه پاسخ این پرسشهای معمول که برای همه ی ما پیش آمده و همچنین پرسشهای دیگری را با استفاده از اطلاعات پرواز یک منبع، به صورت کمی و ریاضیاتی به دست میآوریم. دادههای ما شامل دادههایی از جمله شناسه کاربری مشتریان، تاریخ و ساعت خرید، تاریخ و ساعت حرکت بلیت و قیمت آن، از ابتدای سال ۹۵ تا پایان سال ۹۶ است. این گزارش شامل پاسخ و تحلیل پرسش های مطرح شده در پروژه، توضیح کدهای ارائه شده همراه با آن و توصیف و توضیح کمی و کیفی اطلاعات پرواز است. برای سهولت در درک مطلب خروجی تمام کدها به صورت نمودار و یا جدول است که تصویر تمام آنها در این گزارش قرار داده شده است. راستی! اگر داده ی مشابهی دارید که میخواهید نتیجه ی پرسشها و نمودارها را برای آن ببینید می توانید به راحتی این کار را انجام دهید، در ادامه نحوه ی انجام این کار را به شما توضیح داده ایم. امیدواریم بعد از خواندن این گزارش اطلاعات خوبی در مورد عملکرد اشخاص و ایرلاینها در خصوص سفرهای هوایی به دست آورید.

گزارش تقسیم کار

قبل از پاسخ به پرسش ها باید کیفیت سنجی دادهها انجام شود و فایل تمیز قابل استفادهای از اکسل دیتاهای در دست ساخته شود. با توجه به سختی سوالات، ارتباط سوالات با یکدیگر و تعداد نفرات پرسشها را تقسیم می کنیم. با تحلیل جزئی سوالات میفهمیم که سوال ۱ با ۲ (هردو در مورد میزان خرید مشتریها) و سوال ۳ با ۴ (هر دو مرتبط با زمان خرید بلیت ها) مرتبط هستند و سوالات ۵ و ۶ باقی می مانند. هر یک از اعضای گروه یک جفت از سوالات را انتخاب کرد. سپس یکی از اعضای گروه به عنوان داوطلبانه طرح پرسش جدید را به عهده گرفت. در آخر تصمیم گرفتیم قسمت مقدمه، گزارش توصیفی از اطلاعات تجمیع کلان، کشیدن دیاگرام به روز رسانی، توصیف داده و گزارش تقسیم کار نیز بعدا باتوجه به زمان اتمام پرسشها به اعضای گروه محول شود.

تقسیم کار انجام شده

زهرا سادات بحری: پرسش های ۵ و ۶ و پرسش اختیاری، کیفیت سنجی و گزارش توصیفی از تجمیع کلان و طراحی دیاگرام بخش به روز رسانی

امیرمهدی دهقان روزی: پرسشهای ۳ و ۴ ، نوشتن مقدمه و گزارش استراتژی و تقسیم کار

حمیدرضا نوری: پرسشهای ۱ و ۲ ، توصیف داده

توصيف داده

id	user_id	request_date_id	request_time	departure_date_id	departure_time_id	company	source	destination	price	month	path
100015	218660	20160321	20:19:00	20160322	2015	9	30	42	437.610619	3	30-42
100016	85	20160321	20:32:23	20160322	2015	9	30	42	437.610619	3	30-42
100017	32275	20160321	21:22:00	20160323	1245	18	66	37	313.495575	3	66-37
100018	296909	20160321	22:54:00	20160401	750	3	15	58	2715.707964	4	15-58
100019	296909	20160321	22:54:00	20160401	750	3	15	58	2715.707964	4	15-58

شکل ۱ – چند سطر نمونه از فایل آمادهسازی شده

ستون ۱(id): هر id مربوط به یک بار خرید بلیط است و با خرید بلیط های بعدی یک id جدید خواهیم داشت. ستون های بعدی در واقع اطلاعاتی مربوط به این ستون به ما می دهد.

ستون ۲(user_id): این ستون مربوط به شخص خریدار بلیط بوده و قابلیت تکرار شدن را دارد . برای مثال اگر کسی دوبار بلیط تهیه کرده باشد user_id شخص دوبار تکرار خواهد شد.

ستون۳(request_date_id):این بخش مربوط به تاریخ خرید بلیط است یعنی روزی که شخص بلیط را خریداری کرده.

ستون ۴(request_time)؛ این ستون ساعت خرید بلیط را به ما نشان می دهد.

ستون۵(departure_date_id): در این ستون تاریخ حرکت هواپیما به سمت مقصد تعیین شده.

ستون۶(departure_time_id): در این ستون ساعت حرکت هواپیما به طرف مقصد مشخص شده.

ستون (company): در این ستون اعدادی را مشاهده می کنیم که هر عدد مربوط به یک شرکت هواپیمایی خاص است . خاص است . درواقع به ما نشان می دهد که هر بلیط مربوط به کدام شرکت هواپیمایی است .

ستون ۸(source): در این بخش مبدا های مختلف در پرواز با اعداد خاصی نشان داده شده اند و هر عدد مربوط به یک مبدا است.

ستون (destination)؛ در این بخش هر عدد نشانگر یک مقصد خاص است و مقصد های مختلف با اعداد شماره گذاری شده اند .

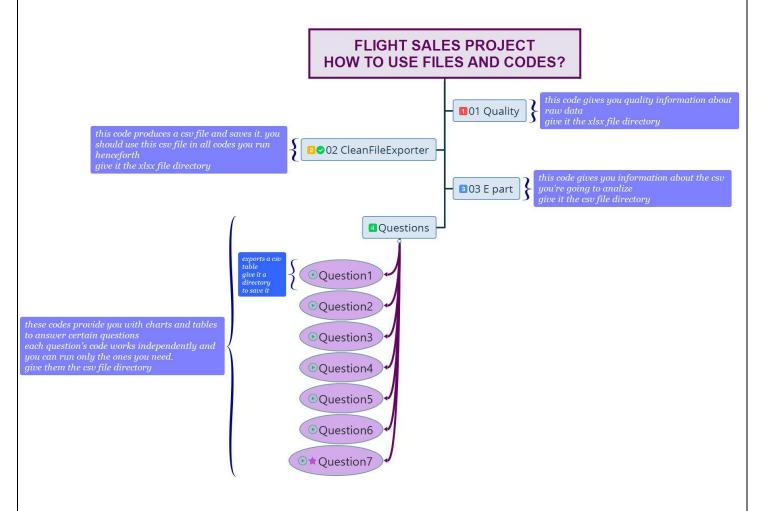
ستون ۱۰(price)؛ آخرین ستون هم قیمت هر بلیط را به ما نشان می دهد.

ستون ۱ ۱ (month): ماه حرکت هواپیما برای هر سفارش است که برای سهولت در پاسخ به پرسشها اضافه شده است.

ستون۱۲(path): زوج مرتب مسیر (مقصد-مبدا) برای هر سفارش است که با ترکیب ستون۸ و ۹ به دست آمدهاست.

قابلیت به روزرسانی

برنامهنویسی کدهای پروژه به این صورت است که اگر دادههای قبلی به روز رسانی شوند یا جدول دیگری با ستونهای مشابه (نام مشابه) داشته باشیم، می توانیم نمودارها، اعداد و جدوال را برای آن به دست آوریم. کافیست دادههای خود را با فرمت xlsx ذخیره کنید و آدرس آنرا در ابتدای کدهای داده شده کپی کنید. سپس طبق دیاگرام زیر برای رسیدن به پاسخ پرسشهای خود عمل کنید.

توضيح كدهاي پايتون

توضیح کد Quality: این کد برای پاسخ به قسمت کیفیت سنجی است. فایل Xlsx اصلی را به عنوان ورودی می گیرد. طول آنرا چاپ می کند سپس برای شمارش تعداد دادههای تکراری، ستون id را حذف می کند. تعداد سطرهای تکراری و تعداد کل دادههای یکتا را پرینت می کند. سپس تعداد کل دادههای خالی در هر ستون را پرینت می کند. سپس سطر و ستون را پرینت می کند و سپس تعداد کل سلول های خالی در فایل را پرینت می کند. سپس سطر و ستون MaN ها و کل سطرهای حاوی داده ی خالی را به کاربر نشان می دهد. در مرحله بعد تعداد آیدی های نامعتبر (صفر و منفی) و مقادیر آنها را چاپ می کند. سپس تعداد صفرها در هر ستون و سپس تعداد صفرها در کل داده را چاپ می کند. نهایتا می گوید چند درصد دیتا قابا تحلیل می باشد. همچنین هیستوگرام توزیع مقادیر ستون price را رسم می کند. سلول های این کد نباید بیش از یکبار run شوند در صورت اجرای دوباره به علت حذف شدن برخی سطر ها، تعدادی از سلول ها با ارور مواجه خواهند شد.

توضیح کد CleanFileExporter: فایل xlsx اصلی را به عنوان ورودی می گیرد. دیتاهای غیرقابل استفاده را مانند کد Quality پیدا کرده و حذف می کند. سطر های تکرار شدهای که تمام مقادیر ستونهای آنها معتبر است را حذف نمی کند. چرا که این سطرها به معنای خرید چند بلیت همزمان توسط یک کاربر است. تعدادی ستون لازم برای پاسخ به سوالات (ستون ماه عزیمت و ستون مسیر) را به آن اضافه می کند. تایپ دادهها را Int64 و برخی را str می کند (با توجه به تایپ لازم برای پاسخ به سوالات) و سپس فایل csv جدیدی شامل تمام دادههای قابل استفاده در پوشه محل ذخیره کد ذخیره می کند. از این فایل csv برای پاسخ به پرسشها استفاده می شود.

توضیح کد E part این کد بسیار شبیه کد کیفیت سنجی است. فایل csv را به عنوان ورودی می گیرد. تعداد سطر و ستون های آن و تایپ هر ستون و حجم کل فایل را چاپ می کند. سپس مقادیر یکتای هرستون را چاپ می کند. نهایتا مقادیر بیشینیه و کمینه برای زمان و تاریخ درخواست، تاریخ حرکت، ایرلاین، بیشترین مبلغ و کمترین مبلغ و همچنین میانگین مبلغ را در خروجی چاپ می کند.

توضیح کد سوال ۱ – ابتدا فایل FlightSalesClean.csv را به عنوان ورودی می گیرد. سپس با استفاده از ستون ستون user_id را برای هر کاربر بدست می آورد(حتی برای کاربر هایی که تعداد دفعات خریدشان بیش از یک بار است). این جدول را در قالب یک فایل csv ذخیره می کند. سپس تعداد کاربران را محاسبه میکند. بعد داده های ستون price را جمع میکند. و در آخر مقدار پول خرج شده متوسط کل کاربران را بدست می آورد.

توضیح کد سوال ۲ – فایل CSV را به عنوان ورودی می گیرد. برای هر کاربر جمع کل هزینه را حساب می کند. سپس امتیاز هر کاربر را حساب می کند و در یک لیست می ریزد. محاسبه امتیاز به این صورت است که برای خریدهای بالای ۹۰۰ تومان ،هر ۱۰۰ تومان خرید بیشتر ۵ امتیاز به کاربر اضافه می کند. سپس

لیست امتیاز هارا به جدول اضافه کرده و امتیاز ها و شناسه کاربر و میزان کل خرید ۱۰ کاربر پرامتیاز را چاپ می کند.

توضیح کدهای سوال ۳- فایل csv را به عنوان ورودی میگیرد. با استفاده از دو ستون departure_date_id و reaqest_date_id نمودار های تعداد درخواست و تعداد پرواز بر حسب ساعت های یک شبانه روز، روز های مختلف یک هفته و ماه های یک سال به عنوان خروجی ترسیم میکند. همچنین min و min نمودارهای ترسیم شده تعداد درخواست بر حسب ساعت، روز و ماه را به عنوان خروجی چاپ می کند.

توضیح کد سوال ۴- فایل csv را به عنوان ورودی میگیرد. با دو ستون request_date_id و ضیح کد سوال ۴ فایل departure_id نمودار اختلاف روز بین ساعت خرید بلیط و ساعت پرواز را به عنوان خروجی ترسیم میکند.

توضیح کد سوال α – فایل csv را به عنوان ورودی میگیرد. پرتکرارترین عناصر ستون های source ، توضیح کد سوال α و destination و path را پیدا کرده، نمودار و جدول α عنصر اول هرکدام به همراه تعداد تکرار آنها را به عنوان خروجی تحویل میدهد. نمودار پرتکرارترین مبداها، پرتکرارترین مقصدها، پرتکرارترین مسیر ها و همچنین جدول مربوط به هر نمودار را ترسیم میکند.

توضیح کد سوال ۶ – فایل CSV را به عنوان ورودی میگیرد. ابتدا برای کل دادهها، مبلغ کل هر کمپانی را محاسبه میکند. نمودار دایروی مربوط به درآمد کل کمپانیها، نمودار میلهای ۵ کمپانی پردرآمد و جدول مربوط به آن را پرینت می کند. سپس تعداد تکرار هر کمپانی را محاسبه می کند و نمودار دایروی مربوط به تعداد تکرار کل کمپانی ها، نمودار میلهای ۵ کمپانی پرتکرار و جدول مربوط به آن را پرینت می کند.برای مقایسه ی بهتر نمودار میلهای تعداد کل و مبلغ کل ۵ کمپانی اول را با هم در یک نمودار ترسیم و پرینت میکند. سپس جمع زدن مبلغ و تعداد هر کمپانی را به صورت جداگانه برای هرماه و هرمبدا انجام می دهد. ۲ نمودار میلهای دستهای رسم میکند که هر دسته متعلق به یک ماه است و در هر ماه میلههای ۳ کمپانی برتر ترسیم می شود; یک نمودار برای پردرآمدترین های هرماه و یک نمودار برای طرفدارترین های هرماه. سپس اینکار را برای مبدا انجام می دهد و در خروجی نمودار های ۳ کمپانی برتر در هر مبدا را برای مبداهایی با بیشتر از ۵ کمپانی رسم می کند; یک نمودار برای پردرآمدترین های مبداهای مورد نظر و یک نمودار برای پرطرفدارترین های مبداهای مورد نظر. همچنین نهایتا برای شهرهایی که از لیست حذف کرده بود به دلیل اینکه از تعداد ایرلاین های کافی استفاده نکرده بودند یک جدول شامل نام کمپانی و مجموع دفعات استفاده شده در این مبداها نمایش می دهد.

توضیح کد سوال V - فایل CSV را به عنوان ورودی میگیرد. برای هرماه مبلغ کل بلیتهای هواپیماهایی که در همان ماه حرکت میکنند را محاسبه کرده، نمودار دایروی و نمودار میلهای آن به همراه جدول ماه و مبلغ کل را پرینت میکند.

تمیزکردن و آماده سازی فایل

فایل خام xlsx موجود کاملا برای تحلیل مناسب نیست. تعدادی از خانههای جدول خالی می باشد که گزارش آنها بدین شرح است: ستون departure_time_id دارای ۲ مقدار خالی(NaN) ستون NaN دارای ۶ مقدار خالی و ستون Destination دارای ۵ مقدار خالی است. مجموعا ۱۳ سلول دارای مقدار دارای مقدار دارای مقدار دارای مقدار دارد. همچنین یک آیدی نامعتبر با مقدار ۱۰ وجود دارد. جدول دادهها مجموعا دارای ۱۲۸۶۷ سلول با مقدار صفر وجود دارد که تمام آنها در ستون departure_date_id هستند.

داده ی خام در دست مجموعا شامل ۲۱۱۷۷۵ سطر است. در فایل csv ، از بین این سطرها، تمام سطرهایی که حداقل یکی از ستونهای آن مقدار NaN یا صفر یا آیدی نامعتبر (صفر و منفی) برای تحلیل پرسشها حذف شدهاند. این فایل csv که کد CleanFlieExporter آنرا تولید و سیو می کند، فایلی است که برای کیفیت سنجی و توصیف داده و پاسخ به پرسشها از آن استفاده می کنیم.

گزارش توصیفی از اطلاعات تجمیع کلان

دادهی آماده سازی شده مجموعا شامل ۱۹۸۸۱۴سطر است. که از این تعداد ۶۸۳۸۰سطر آن تکرار شده و در نتیجه تعداد سطرهای یکتا به ۱۴۳۳۹۵ تقلیل می یابد. در این پروژه در نظر گرفتیم که سطرهای تکراری خرید چند بلیت همزمان توسط یک کاربر است و از آنها در تحلیل سوالات استفاده کردیم.

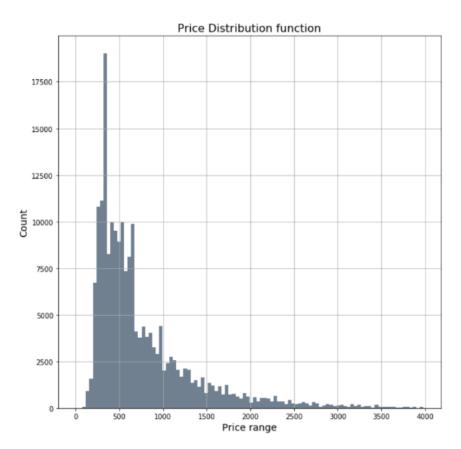
از آنجا که در فایل قابل استفاده تعداد کل سفارشات ۱۹۸۸۱۴ است و تعداد سطرهای دیتای خام برابر ۲۱۱۷۷۵ است، یعنی ۹۳٬۸۸ درصد دیتای خام قابل تحلیل و استفاده است. که کل این دادههای قابل تحلیل دربارهی ۱۳ ایرلاین، ۲۸ شهر به عنوان مبدا و مقصد، مجموع ۱۴۶ مسیر دوتایی مبدا و مقصد(زوج مرتب) و در نتیجه میانگین ۲۸ مسیر رفت و برگشت (یعنی به طور میانگین مسیر هر شهر با ۲ الی ۳ شهر دیگر) و مجموع ۴۱۸۱۱ کاربر و در ۱۲ ماه در سال های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۸ (نوروز ۹۵ تا ۹۷) است. از آنجایی که بازهی سفارشات ۲ سال است و هر سال ۳۶۵ روز است، پس ما برای تمام روزهای این دوسال سفارش داریم چرا که مقادیر یکتای ستون request_date_id که نشان دهندهی روزهای مختلف سفارشات است برابر ۷۳۰ است.

بازهی دقیق تاریخ سفارشات از ساعت ۲۰:۰۰ ۲۱ مارس ۲۰۱۶ تا ساعت ۲۰:۰۰ ۲۰ مارس ۲۰۱۸ (دقیقا دوسال) است. همچنین بازهی ساعت ثبت سفارش ها (به ترتیب مینیمم و ماکسیمم این ستون) ساعت ۲۰:۰۰ تا ساعت ۲۳:۵۹ است. بازهی ماه ها نیز از ۱ تا ۱۲ است که البته با توجه به بند قبل که نتیجه گرفتیم در هر روز داده داریم نتیجهای بدیهی است. مینیمم تاریخ و ساعت حرکت هواپیماها ساعت ۲۰:۰۰ مارس ۲۰۱۶ و ماکسیمم آن ساعت ۱۵۰۰۰۰ آوریل ۲۰۱۸ می باشد.

در ستون قیمت میبینیم که کمترین مبلغ ۳۰ هزارتومان و بیشترین مبلغ ۹ میلیون و ۴ هزارتومان و میانگین میانگین ۱۹۰ هزارتومان است. به نظر میرسد که قیمتها از قیمت واقعی بیشتر باشد. چرا که این میانگین تقسیم مبلغ کل بر کل سفارشات و درنتیجه میانگین قیمت یک بلیت است. در حقیقت ۷۹۰ هزارتومان برای خرید یک بلیت مبلغ زیادی است. اما چون تمام دادهها به یک نسبت شیفت خورده و افزایش می یابد این مشکل در تحلیل اطلاعات به صورت نسبی و مقایسهای بین ماهها و کمپانیها و مشتریها ایرادی ایجاد نمی کند. در مورد اینکه چرا قیمتها ممکن است بیشتر از

كيفيت سنجى

هیستوگرام مربوط به ستون قیمتها برای بررسی وجود داده ی پرت نیز رسم شده است. علت رسم این تابع توزیع این است که مشاهده می کنیم کمترین مبلغ ۳۰ هزارتومان و بیشترین مبلغ ۹ میلیون و ۴ هزارتومان است که هردو با توجه به میانگین مبلغ ها که ۷۹۰ هزارتومان است داده پرت به نظر می رسند.

اما همانطور که پیداست دادهها حول یک نقطه (نقطهای نزدیک به میانگین) جمع شده و دارای قلهاند و با دور شدن از میانگین تعداد دادههای پرت کمتر می شود. پس استفاده از این دادهها مشکلی ندارد و خطای اندکی در تحلیلهای ما ایجاد خواهد کرد چرا که دادههای پرت بسیار بزرگ با دادههای پرت بسیار کوچک خنثی می شوند. همچنین تجمع دادهها در سمت چپ نمودار است. بدیهی است که مردم ترجیح می دهند با بلیت با قیمت کمتر را خریداری کنند. اما قله روی مبالغ خیلی کم نمی افتد چون در اینجا کیفیتهای مختلف با قیمت های مختلف را مقایسه می کنیم و افراد حاضرند تا یک حدی برای شرایط بهتر پول بهتری بپردازند. بعد از گذشتن از حداقل شرایط مناسب، با افزایش قیمت، افراد کمتری حاضر به پرداخت پول بیشتر برای کیفیت بهتر هستند. برای همین نمودار نزول دارد و نمودار بعد از قله پیش می رود چرا که نهایتا شخصی وجود دارد که به دلیل شرایط مالی بهتر و یا ضروری بودن سفر، بلیت با قیمت بیشتر را تهیه می کند. شکل نمودار با تابع توزیع نرمال متفاوت است از این رو که دلیل حاضرشدن افراد برای خرید بلیت با قیمتهای نداریم) درحالی با قیمتهای بالاتر یکسان نیست. همچنین در بازه از صفر به قبل وجود ندارد (مبلغ منفی نداریم) درحالی که دامنه تابع توزیع نرمال از منفی بی نهایت تا مثبت بی نهایت است.

به غیر از بیشتر بودن تمام قیمتها(به یک نسبت) و غلط بودن داده ی سطرهایی که مقدار صفر یا خالی یا منفی داشتند، داده ی خام در دست درست به نظر میرسد و فایل تمیزسازی شده قابل تحلیل و استناد است.

با توجه به قابل استفاده بودن ۹۳ درصد دیتای خام، کیفیت دیتای خام را خوب برآورد می کنیم. تعداد دادههای فیلتر شده برای برآورد و تحلیل پرسش های مطرح شده مناسب است و می تواند نتایج درستی در نمودارها به نمایش بگذارد.

گزارش تحلیلی و پاسخ به پرسشها

پرسش ۱- با کمک دیتای در دسترس، محاسبه کنید که به طور متوسط هر مشتری چند تومان خرید کرده است.

با توجه به آیدی کاربران درمیابیم که اغلب ان ها چندین بار اقدام به خرید بلیط کرده اند. پس با در دست داشتن قیمت خرید بلیط کاربران میتوان میانگین پولی که برای خرید بلیط ها خرج کرده اند را بدست آورد. حال برای محاسبه متوسط پول خرید بلیط توسط کاربان کافیست میانگین پول خرج شده توسطشان را به تعداد کاربران تقسیم کرد که نتیجه تقریبا برابر است با ۳ میلیون و ۷۶۰ هزار تومان.

جدول کاربران و میانگین خرید هرکدام در پوشهی این پروژه ذخیره شده است.

پرسش ۲ – معیاری از خرید تعیین کرده و برای هرمشتری امتیاز محاسبه کنید. وفادار ترین مشتریها چه کسانی هستند؟

	user_id	total expenditure (*10^3 T)	score
0	32502	1281083.628	64005
1	34737	662742.920	33090
2	5111	606659.491	30285
3	47441	557700.442	27840
4	55483	450809.734	22495
5	150606	435052.876	21705
6	155943	418113.274	20860
7	143356	373007.522	18605
8	37428	370335.398	18470
9	33865	361613.053	18035

روند امتیازدهی به این صورت است:

۱- به مشتریان با مجموع خرید کمتر از ۹۰۰ هزارتومان هیچ امتیازی تعلق نمی گیرد.

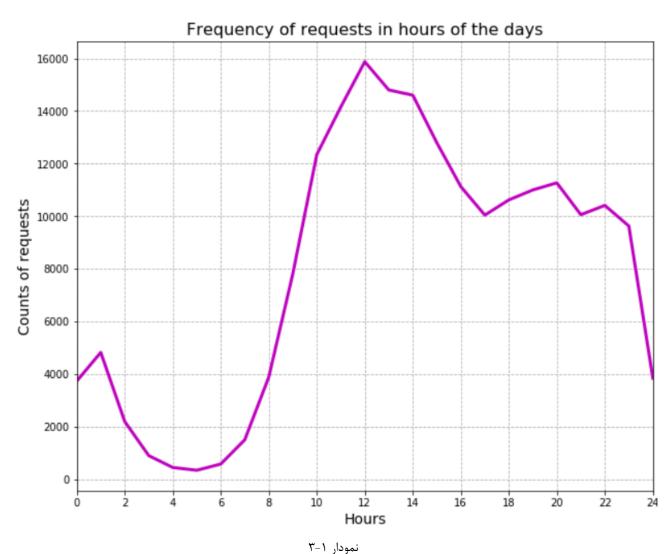
۲- مشتریانی که خرید کل آنها بیشتر از ۹۰۰هزارتومان است، با هر ۱۰۰هزارتومان خرید بیشتر ۵ امتیاز دریافت می کنند. یعنی مشتریای که مجموعا ۹۵۰هزارتومان خریده کرده امتیازی نمی گیرد چرا که هنوز ۱۰۰ تومان بیشتر خرید نکرده. مشتریای که ۱ میلیون تومان خرید کرده، ۵ امتیاز، یک میلیون و ۵۰هزار تومان،۵ امتیاز، یک میلیون و صدهزارتومان ۱۰ امتیاز دریافت می کند. فرمول محاسبه به این صورت است:

$$\left\lfloor \frac{x - 900}{100} \right\rfloor * 5$$

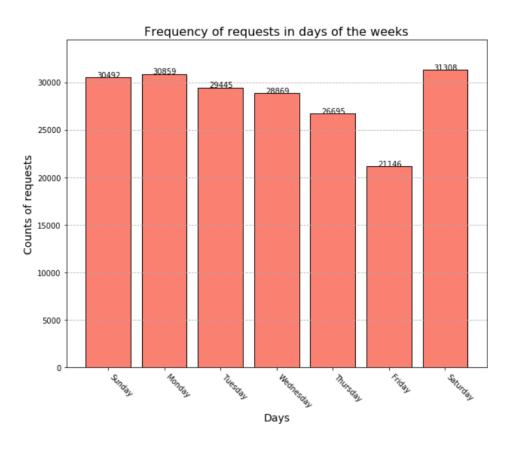
در جدول بالا نام ۱۰ کاربر با بالاترین امتیاز آورده شده است. از آنجایی که ماکسیمم مقدار ستون هزینه (یک خرید یک کاربر) ۹۴۰۰ بوده که معادل امتیاز ۴۲۵ است، پس مشتری هایی که در بالا با امتیازهایی از مرتبهی ۱۰۰۰۰ آورده شدهاند باید تعداد خریدهای بسیار زیادی داشته باشند پس جزو مشتریهای وفادار هستند.

پرسش ۳- وضعیت فروش را در روزهای مختلف هفته و ساعت های مختلف یک روز بررسی کنید. پرطرفدار ترین و کم طرفدار ترین زمان ها و روزهای هفته برای فروش کدام هستند؟ آیا مقدار فروش ماهیانه نسبت به ماه حساسیت دارد؟ (برای این کار تاریخ میلادی را به روز تبدیل می کنید.)

باتوجه به نمودار 1-T که وضعیت فروش را در ساعت های مختلف یک روز نشان میدهد، مشخص می شود که بیشترین تعداد درخواست حول ساعت 1 ظهر و کمترین تعداد درخواست حول ساعت 0 صبح است. مشاهده می شود که از ساعت 0 تا ساعت 1 روند صعودی دارد و در ضمن ساعات اداری و زمان فعالیت مردم نیز بین این ساعات قرار دارند. همچنین دلیل روند نزولی نمودار بین ساعات 1 تا 1 احتمالا به دلیل استراحت نیم روزی مردم در این زمان است که بعد از آن کمی روند صعودی دارد و بعد ساعت 1 بعد از ظهر بدلیل زمان خواب تقریبا روند نزولی کامل دارد.

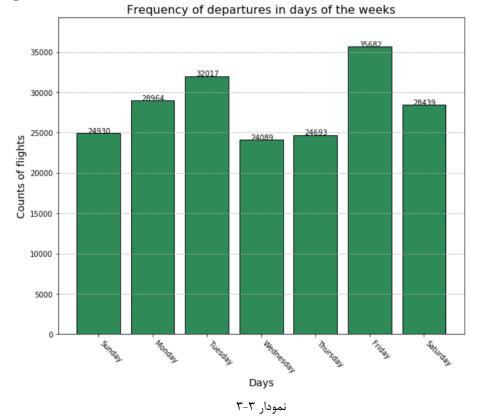

حال باتوجه به نمودار ۲-۳ که تعداد درخواست های پرواز در این سال ها را بر حسب روز های مختلف هفته نشان میدهد نتیجه می شود که روز Saturday با بیشترین تعداد درخواست پرواز محبوب ترین روز ازین نظر است. همچنین روز Friday با کمترین تعداد درخواست پرواز کم طرفدارترین است. پرطرفدارترین بودنِ روز Saturday احتمالا بخاطر آخر هفته بودن و بهترین تایم برای درخواست پرواز برای اخر هفته جاریاش است.(یعنی خرید بلیت ابتدای هفته برای سفر آخر هفته) حتی باتوجه به نمودار ۳-۳، که نشان دهنده تعداد پرواز در روزهای مختلف هفته است، احتمال میرود بیشترین تعداد پرواز در روز Friday بدلیل اینکه تنها روز تعطیل اداری در طول هفته است، انجام شده است.(کشیدن نمودار تعداد پروازها در روزهای هفته و ماه جزو خواستههای پرسش نبودند و صرفا برای تحلیل بهتر کشیده شدهاند. از این دو نمودار در تحلیل پرسش ۷ – پرسش طرح شده توسط اعضا انیز استفاده شده است.)

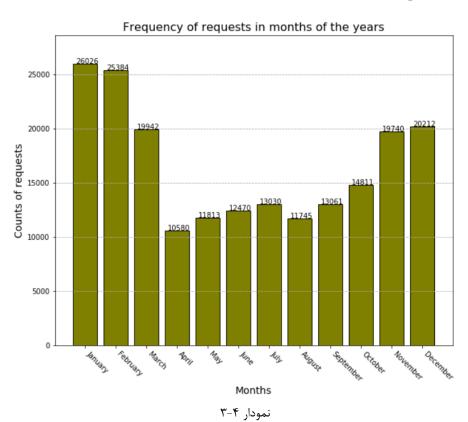

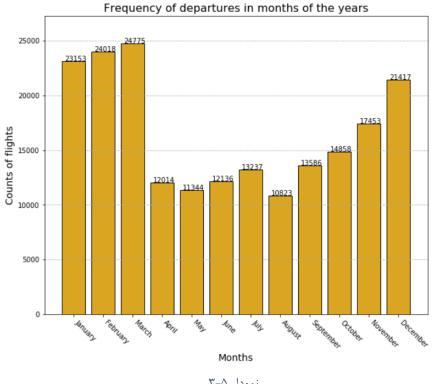
نمودار ۲-۳

دانشگاه صنعتی شریف|۱۷

نمودار ۴-۳ تعداد درخواست برای پرواز در هر ماه است. میبینیم که بیشترین تعداد درخواست پرواز مربوط به ماه January است و کمترین تعداد مربوط به ماه April. نتیجه این است که میزان خرید بلیط در ماههای سال میزان قابل توجهی تغییر می کند و این امر می تواند به دلیل وجود تعطیلات ثابت در هرماه، فصل امتحانات و مناسبت هایی از این دست باشد.

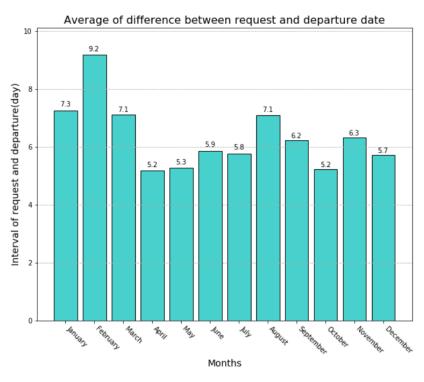

نمودار ۵-۳

حال نگاهی می اندازیم به نمودار ۵-۳ که نشان دهنده تعداد پرواز ها در ماه های مختلف یک سال است. اگر با دقت به دو نمودار نگاه کنیم می فهمیم که تعداد پرواز هر ماه متناسب با تعداد در خواست پرواز هر ماه است. در پرسش۴ در مورد این موضوع بیشتر صحبت می کنیم. همچنین این نمودار را در پرسش۷ دوباره تحلیل خواهیم کرد. پرسش ۴- فاصله بین خرید و تاریخ بلیط معمولا نمود خوبی از رفتار مشتری و همچنین اطمینان از سطح سرویس تامین کننده را به نمایش می گذارد. فاصله بین خرید و زمان حرکت را در ماه های مختلف بررسی کنید و آن را نمایش دهید. ازین مقایسه چه نتیجه ای میگیرید؟

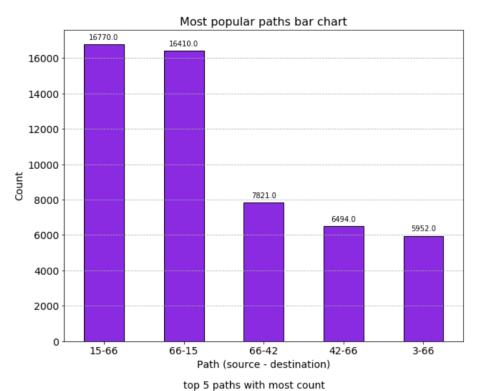
با توجه به نمودار ۴ میانگین بیشترین اختلاف بین تاریخ خرید بلیط و تاریخ پرواز مربوط به ماه گفته شده در و کمترین مربوط به دو ماه April است. با توجه به میانگین اختلاف داده های گفته شده در هر ماه که بیشترین آن تقریبا ۹ روز است، نتیجه میگیریم که اکثر پرواز ها در ماهی که بلیط خریداری شده انجام شده است. این موضوع قابل انتظار بود چرا که با رسم نمودار ۵-۳ و مقایسه آن با نمودار ۴-۳ دیدیم که میزان خریدها و پروازها در یک ماه متناسب است. میدانیم که بعد ماه February تعطیلات ماه که میزان خریدها و پروازها در یک ماه متناسب است. میدانیم که بعد ماه February تعطیلات ماه March است (نوروز). پس احتمال میرود افراد در ماه February بلیط های مسافرت تعطیلات است. مرا خریداری میکنند تا بعدا به مشکل اتمام ظرفیت نخورند. این استدلال از نمودار ۵-۳ نیز قابل استناد است. در ماه January که میانگین کمتر است مشخص می شود که تعداد قابل توجهی سفر از نوع کوتاه مدت میباشد. در ماه های تابستانی نیز همچون May و May و July و July میانگین کم است. در شروع دوران تحصیلی در ماه های تابستانی نیز همچون به ماه تعطیلات بلیط های خود را خریداری می کنند که این ممکن کمبود یا نبودن بلیط در ماه های نزدیک به ماه تعطیلات بلیط های خود را خریداری می کنند که این ممکن است به این علت باشد که مردم از سطح سرویس های تامین کننده در زمان تعطیلات اطمینان کمتری دارند اما در کل چون فاصله بین پروازها و خرید بلیتها از مرتبه یک هفته است یعنی افراد به سرویسهای تامین کننده اطمینان نسبی دارند.

 * نمودار ۱ - ۴

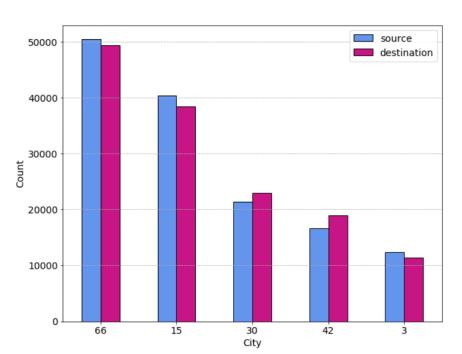
پرسش ۵ – پرطرفدار ترین مسیر ها کدام هستند؟ چه ارتباط بین پرطرفدار ترین مسیرها و پرطرفدار ترین مسیرها و پرطرفدار ترین مبداها و مقصدها وجود دارد؟

پرطرفدار بودن یک مسیر،مبدا و یا مقصد از میزان تکرار آن در بلیت های مسافران مشخص می شود. با توجه به نمودار کشیده شده برای ۵ مسیر پرتکرار، مسیر بین دو شهر ۱۵ و ۶۶ با مجموع ۳۳۱۸۰ بار استفاده پرطرفدار ترین مسیر است.

نمودار ۱ – ۵

انتظار میرود با توجه به نمودار بالا شهرهای ۱۵ و ۶۶ در سه ردهی اول مبداها و مقصدها قرار داشته باشند. نمودار دوتایی پرطرفدارترین مبداها و مقصدها در زیر آمده است:

top 5 popular sources and destinations grouped-bar chart

top 5 popular cities count as a source and destination

 $\Delta - \Upsilon$ in integral integral in integral

طبق انتظار شهرهای ۶۶ و ۱۵ هردو در دو جایگاه اول قرار دارند اما برخلاف پیشبینی سومین مبدا/مقصد پرطرفدار شهر ۳۰ است که اصلا در ۵ مسیر محبوب ظاهر نشد. علت این موضوع برای کلان شهرها می تواند چنین باشد که افراد زیادی از تمام شهرهای دیگر برای انجام فعالیتهای خود به این شهرها سفر می کنند و باز می گردند، در نتیجه به علت سفرهای زیاد به این شهر، طبیعی است که این این شهر را در لیست مبداها و مقصدهای محبوب و پرتکرار ببینیم. اما از آنجا که مسافران از شهرهای مختلف به این شهر می آیند و سپس به شهر خود بازمیگردند تعداد دفعات تکرار این شهر در دوتایی مبدا-مقصد بین شهرهای دیگر سرشکن می شود و می تواند لزوما در بین ۵ مسیر پرطرفدار قرار نگیرد.(یعنی به صورت فردی پرتکرار است اما لزوما دوتایی یکتایی شامل آن شهر وجود ندارد که پرتکرار باشد). همچنین جمعیت زیاد یک شهر می تواند علت قرار گیری آن در مبداها و مقصدهای پرطرفدار باشد. از نمودار های بالا می توان استنتاج کرد شهرهای ۵ کا د ۶۶ نه تنها شهرهای صنعتی و بزرگی هستند بلکه جمعیت زیادی نیز دارند.

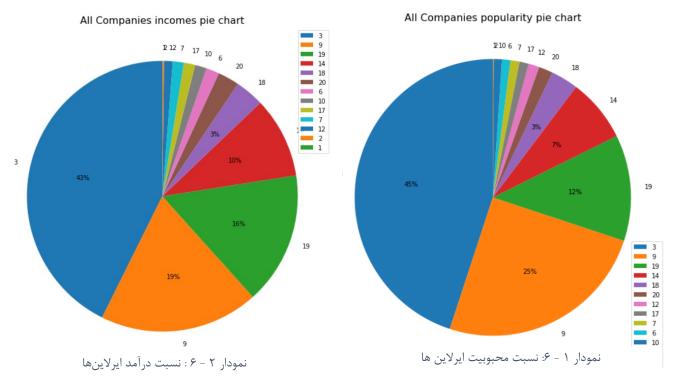
اما با اینکه یک مبدا/مقصد پرتکرار می تواند لزوما در مسیرهای پرتکرار ظاهر نشود،مشاهده می کنیم که برعکس این رابطه برقرار است. یعنی اعضای یک زوج مرتب پرتکرار به صورت فردی نیز پرتکرارند. نمودار 1-0 را مشاهده کنید. نام شهرهای 10 ، 10 ، 10 ه و 10 در این دوتاییها به چشم می خورد. حال نمودار 1-0 را مشاهده کنید. تمام این 10 شهر در مبداها و مقصدهای پرتکرار وجود دارد. این امر منطقی است. هنگامی که زوج مرتبهای مسیر سرشکن شده مربوط به یک شهر پرتکرار است، پس خود آن به صورت فردی باید بسیار پرتکرار باشد. از مقایسه اختلاف ارتفاع نمودارها نیز به نتایجی منطقی می رسیم.

سیر پرطرفدار بین دو شهر ۱۵ و ۶۶ با اختلاف زیاد، اول است و دو یاد نسبت به شهرهای سه مسیر پرطرفدار دیگر اولند. همچنین شه
کرار شده است دارای بیشتر ارتفاع در مبدا و مقصد است.

پرسش ۶ – پرطرفدار ترین و پردر آمد ترین ایر لاینها کدام هستند؟ وابستگی این موضوع به ماههای سال و مبدا یا مقصد را بررسی کنید.

در این پروژه وابستگی پارامتر مورد نظر به مبدا را بررسی کردهایم.

اگر قیمتهای تمام ایرلاینها تقریبا از یک مرتبه باشد انتظار میرود که پرطرفدارترین ایرلاین (که ایرلاینی است که بیشتر از همه از آن سفارش گرفته شده است) پردرآمدترین ایرلاین نیز باشد. همچنین اگر یک ایرلاین با تعداد سفارش کمتر(محبوبیت کمتر) بخواهد پردرآمدترین باشد باید قیمت بلیتهای آن مقدار قابل توجهی بیشتر باشد که همین امر نیز موجب کم شدن محوبیت و تعداد سفارش های آن ایرلاین و نهایتا کمتر شدن درآمد کل میشود. نتیجه نهایی این است که ایرلاینهای پرطرفدار،ایرلاینهای پردرآمد نیز هستند.

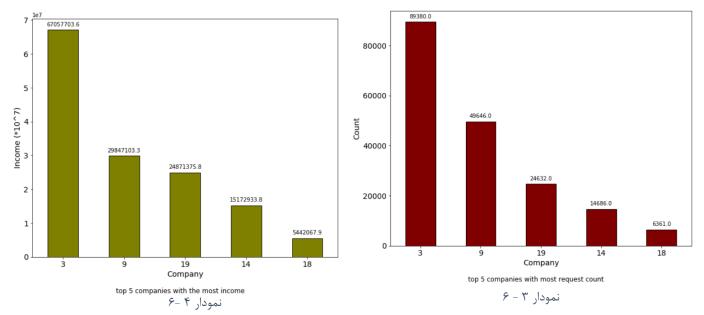

در نمودارهای بالا درآمد و محبوبیت ایرلاین ها مقایسه شده است. طبق انتظار میزان درآمد ایرلاین با میزان درخواست های آن (میزان محبوبیت) رابطه مستقیم دارد. در موارد آخر که قسمت های ایرلاین ها تقریبا برابر می شود اند کی جا به جایی در نمودار مشاهده می شود که می تواند بخاطر اند ک اختلاف قیمتهای آن ها باشد که به علت نزدیکی بسیار اعداد و اختلاف کم بین ایرلاین های ۲-۲-۱۲-۲-۲ چنین چیزی معمول است.

برای ۵ ایرلاین برتر در نمودار های بالا، نمودار میلهای درآمد و تعداد درخواست در زیر آورده شده است:

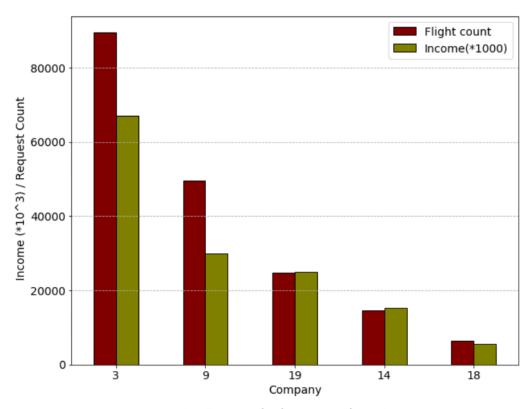
top 5 high-income companies in total bar chart

top 5 popular companies in total bar chart

برای سهولت در مقایسه این دو نمودار را باهم نمایش می دهیم:

top 5 companies grouped-bar chart

top 5 companies incomes and count

دانشگاه صنعتی شریف ۲۵

همانطور که از نمودارهای دایروی برمی آمد هردوی این نمودارها برای ایرلاین های ۳، ۹، ۱۹، ۱۹، ۱۸، به صورت نزولی هستند.

به نظر نمی رسد چنین موضوعی به مبدا یا ماه وابستگی داشته باشد مگر اینکه یک ایر لاین افزایش قیمت شدید یا افت کیفیت شدید (یا برعکس) داشته باشد یا مواردی از این دست. اما در حالت عادی و بدون تغییر ناگهانی انتظار می رود در هرماه و در هر مبدا ایر لاین ۳ پردر آمدترین و پرطرفدار ترین ایر لاین باشد و همین ترتیب برای ایر لاین های ۹، ۱۹ و ۱۴ به صورت نزولی رعایت شود.

حال نمودار داده شده برای ماهها را مشاهده می کنیم.

top 3 high-income companies per departure month grouped-bar chart

top 3 high-income companies in each month

نمودار ۷ – ۶

top 3 popular companies per departure month grouped-bar chart

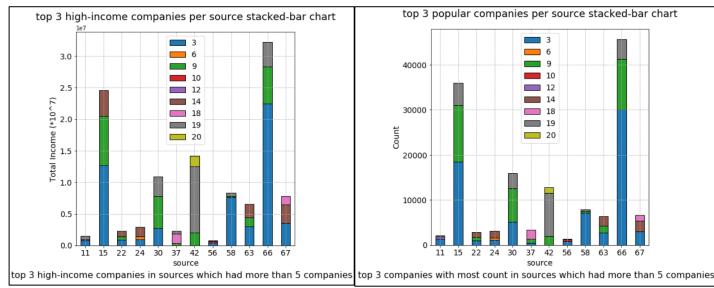
top 3 companies with most flight request count in each month

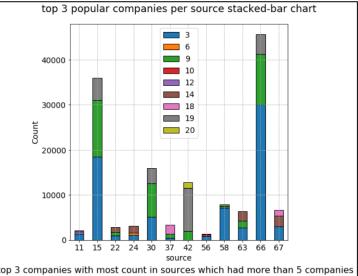
نمودار ۸ - ۶

دو نمودار بالا در هرماه ۳ ایرلاین اول در درآمد و محبوبیت را نشان میدهند. طبق پیشبینی ایرلاین ۳ هم از لحاظ درآمد و هم از لحاظ محبوبیت در تمام ماه ها با اختلاف زیاد اول است سپس ایرلاین ۹ سپس ۱۹ و سپس ۱۹ در بعضی از ماه ها ایرلاین ۱۹ در سه ایرلاین برتر قرار نگرفته و ایرلاین ۱۴ جای آنرا پر کرده است. در همان ماه ها درآمد ایرلاین ۱۴ از ۱۹ بیشتر بوده و ایرلاین ۱۹ باز هم در سه ردهی اول قرار نگرفته اما در ماههای سپتامبر و جولای درآمد ایرلاین ۱۴ از ایرلاین ۱۹ بیشتر بوده در حالی که درخواستهای ایرلاین ۱۹ در همان ماهها بیشتر از ۱۴ بوده. شاید بتوان گفت به این خاطر است که قیمت ایرلاین ۱۴ از ۱۹ بیشتر است اما با نزدیک شدن تعداد درخواست های این دو ایرلاین به یکدیگر(نمودار های دایروی را ببینید. اندازهی تکهی این دو ایرلاین تقریبا هم اندازهاند) طبیعتا ایرلاین ۱۴ درآمد بیشتری خواهد داشت. اما در اکثر ماهها ترتیب پیشبینی شده رعایت شده و در کل می توان گفت رابطه مستقیم بین محوبیت و درآمد برقرار است.

دانشگاه صنعتی شریف|۲۷

اکنون نمودارهای مربوط به مبدا هارا بررسی می کنیم.

نمودار ۱۰ – ۶

نکتهی قابل توجه در این نمودارها وجود دارد و آن این است که تعدادی از مبداها در دادههای استفاده شده از ۱ یا ۲ ایرلاین تنها استفاده کرده بودند (که آن یک یا دو ایرلاین نیز جزو همان ایرلاین های پرطرفدار اول بودند.) آوردن چنین مبداهایی برای مقایسه بین محبوبیت و درآمد ایرلاینها معنی دار به نظر نمی رسد چرا که سوژه کافی برای مقایسه در آنها وجود ندارد. از این رو در نمودار های ۹–۶ و ۱۰–۶ تنها مبداهایی آورده شدهاند که بیش از ۵ ایرلاین در لیست سفارشات خود داشتند و ۳ ایرلاین برتر در هرکدام از آنها به نمایش گذاشته شدهاست. همانطور که مشخص است در اکثر مبداها رنگ آبی که مربوط به ایرلاین ۳ است از همه بیشتر و با اختلاف بیشتر نسبت به بقیه رنگها به چشم میخورد. سپس رنگ سبز مربوط به ایرلاین ۹ و سپس طوسی مربوط به ایرلاین ۱۹. همچنین در تعدادی از مبداها (مانند ماهها) رنگ قهوهای مربوط به ایرلاین ۱۴ به جای طوسی(۱۹) دیده میشود که دلایل آن میتواند مرتبط با دلایل این اتفاق در نمودارهای ۷-۶ و ۸-۶ باشدو بهرحال در کل ایرلاین ۳ با اختلاف زیاد جایگاه اول را هم از نظر درآمد و هم از نظر محوبیت در تمام مبداها دارد. شرایط مشابهی برای دوم بودم ایرلاین ۹ در بیشتر مبداها برقرار است.

نتیجه نهایی این است که در کل محبوبیت و درآمد یک ایرلاین به ماه و مبدا (و انتظار می ود که مقصد) وابستگی ندارد. همچنین محبوبیت یک ایرلاین میزان پردرآمد بودن آنرا مشخص می کند و برعکس.

ايرلاين ٣ با اختلاف بسيار زياد اولين ايرلاين هم از لحاظ درآمد و هم از لحاظ محبوبيت است و سيس ایرلاینهای ۹ ، ۱۹ و ۱۴ به ترتیب دوم و سوم و چهارم (هم از لحاظ درآمد و هم از لحاظ محوبیت) هستند.

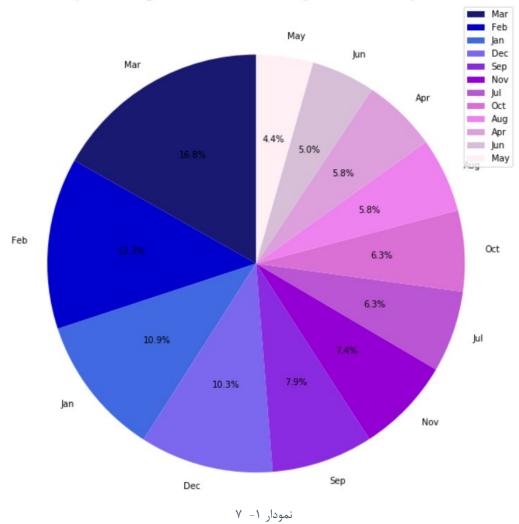
همچنین نگاهی سریع بیندازیم به ایرلاینهای استفاده شده در شهرهایی که از کمتر از Δ ایرلاین استفاده کرده بودند و در نمودار نیاوردیم. جدول روبهرو نام این ایرلاینها و مجموع دفعات استفاده آن ها را نشان می دهد. می بینیم که در این جدول هم ایرلاینهای Δ و Δ اول هستند و ترتیبی که بالاتر در محبوبیت ایرلاینها دیدیم رعایت شده است.

	company	count
0	3	7
1	9	6
2	19	4
3	14	3
4	10	2
5	20	2
6	18	2
7	12	1
8	17	1

پرسش۷ (پرسش جدید مطرح شده) – در کدام ماهها در کل هزینهی بیشتری برای بلیت هواپیما پرداخت شده است؟ تعداد پروازها در این ماهها چقدر است؟ آیا نتیجه با نتیجهی قابل انتظار تطابق دارد؟

نتیجه ی قابل انتظار این هست که تعداد پروازها و به دنبال آن هزینه ی پرداخت شده برای پروازهای در ماه مارس بیشینه باشد چرا که یکی از مهم ترین تعطیلات – نوروز - در ماه مارس است و میزان سفر در تعطیلات بیشتر از بقیه زمانها است.

total price of flight tickets for each departure month pie chart

طبق انتظار هزینه ی صرف شده برای پرواز های ماه مارس که تعطیلات نوروز در آن قرار دارد با اختلاف، بیشتر از بقیه ماههاست. بعد از آن ماه فوریه بیشترین هزینه پروازها را به خود اختصاص می دهد که می تواند به علت وجود تعطیلات مناسبتی به تاریخ قمری به علت وجود تعطیلات مناسبتی به تاریخ قمری

بستگی دارند و در نتیجه در سال های مختلف تغییر می کنند تحلیل بیشتر این نمودار فقط برای بازهی سالهای جدول دادهها صحت خواهد داشت و در حالت کلی درست نخواهد بود.

نمودار ۲ – ۷

نمودار ۲-۷ نیز مقدار دقیق هزینههای کل پروازها در ماههای مختلف را نشان میدهد. کمترین مقدار هزینههای پرواز مربوط به ماه های می و ژوئن هستند که مصادف هستند با خرداد ماه که موقع امتحانات دانش آموزان و دانشجویان است و منطقا انتظار میرود آمار سفر در این ماهها به حداقل خود برسد.

Frequency of departures in months of the years

25000

20000

23153

24018

271417

20000

5000

Months

T - \(\Delta \)

10000

Months

T - \(\Delta \)

10000

Months

T - \(\Delta \)

10000

Months

با توجه به نمودار هزینه های پرواز در ماه ها انتظار داریم که تعداد پرواز ها در ماه مارس بیشینه و در ماه می کمینه باشد. برای بررسی این موضوع نمودار ۵-۳ را دوباره در اینجا می آوریم:

دانشگاه صنعتی شریف|۳۱

طبق انتظار میبینیم تعداد پروازهای ماه مارس بیشینه است. اما اختلاف هزینههای بلیت در ماه مارس نسبت به ماه فوریه خیلی بیشتر از اختلاف تعداد بلیتهای خریداری شده برای این دوماه است. (اختلاف ارتفاع بین ستونها در دو نمودار قبل را مقایسه کنید). این در حالیست که در ماههای دیگر اختلاف ارتفاع بین ستونها کم و بیش متناسب است. در ادامه علت احتمالی این موضوع را مطرح می کنیم.

در تعطیلات نوروز اغلب با افزایش قیمت هزینههای سفر از جمله هزینههای بلیت هواپیما مواجهیم. یعنی با وجود اختلاف کم بین تعداد پروازهای انجام شده در ماه های ژانویه، فوریه و مارس، اختلاف هزینههای این پروازها به دلیل گران شدن بلیت هواپیما با نزدیک شدن به نوروز بیشتر می شود. عکس این موضوع می تواند برای ماه می صادق باشد. ماه می از نظر تعداد پروازها، کمینهی اول نیست. اما هزینههای آن کمینه است. شاید بتوان گفت به علت پایین آمدن میزان درخواستها در فصل امتحانات برای سفر، ایرلاینها قیمت خود را کاهش می دهند. این کاهش قیمت می تواند موجب تشویق به خرید و اندکی افزایش درخواست بشود. و نهایتا ماه می با وجود اندکی پرواز بیشتر نسبت به آگوست، کمترین هزینه را داشته باشد. اما در کل تغییر بسیار شدیدی در ترتیب نزولی و صعودی بودن ماهها در نمودارهای هزینه و تعداد پرواز دیده نمی شود و می توان گفت در کل هزینههای بلیت با تعداد پروازها در یک ماه مرتبط است(از آنجایی که در پرسش ۴ این می توان گفت در کل هزینههای بلیت با تعداد پروازها در یک ماه مرتبط است(از آنجایی که در پرسش ۴ این مسئله را بیان کردیم که عموما بلیتها برای همان ماه خریداری می شوند) و به جز در زمان تعطیلات، جا به جاییهای اندک، به علت نوسانات کم قیمت و نزدیکی تعداد بلیتها بهم رخ می دهد.